

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud: V. Guțan)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

ÎNCHEIERE

12 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Grigore Ciubuc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă

împotriva deciziei din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 8 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 9 august 2017, Grigore Ciubuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, începând cu luna decembrie 2005, în conformitate cu art. 34 alin. (1) și (6) Legea cu privire la Procuratură nr. 118-XV din 14 martie 2003, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80% din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, pe care a primit-o, beneficiind de dreptul de recalculare a pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii și a durat aceasta până la sfârșitul anului 2011.

Reclamantul a menționat că, odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în baza Legii nr. 355- XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, de la 1 ianuarie 2008, cuantumul pensiei i-a fost recalculat dreptul dobândit în corespundere cu art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, în vigoare din 17 martie 2009 cu privire la Procuratură.

Conform Legii nr. 37 din 7 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul

bugetar, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, efectuat începând cu 1 ianuarie 2013.

Potrivit Legii nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 1 august 2016, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

Grigore Ciubuc a invocat că, conform art. 51 alin. (3), lit. b) și art. 52 lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de funcție al procurorului în Procuratura Generală, cu o vechime în funcția de procuror de peste 16 ani, este în mărime de 4,5 salarii medii pe economie.

La 10 iulie 2017, considerând că organele de asigurări sociale îi încălca grav dreptul la proprietate (pensie), dobândit anterior licit, s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu o cerere prealabilă întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție potrivit prevederilor Legii nr. 37 din 7 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și Legii nr.152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prin răspunsul din 13 iulie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă invocând, ca temei, Legea nr. 56 din 9 iunie 2011, prin care s-au abrogat alin. (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) și (10) a art. 73 ale Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008.

Astfel reclamantul a considerat neîntemeiat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recalcularea și achitarea pensiei conform cerințelor formulate, deoarece pârâtul nu a determinat corect raportul juridic în cauză, circumstanța importantă pentru soluționarea litigiului. Totodată reclamantul a notat că Casa Națională de Asigurări Sociale nu a luat în considerație, că Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate alin. (3)-(10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură nu este aplicabilă în cazul din speță, deoarece contravine normelor CEDO, practicii unanim recunoscute a CEDO, Constituției Republicii Moldova, Hotărârilor Curții Constituționale, legislației civile naționale și principiului securității juridice, instituit în jurisprudența instanțelor internaționale și naționale de justiție.

În acest sens, reclamantul a relatat că Legea nr. 902 din 29 noiembrie 1992 cu privire la Procuratură, Legea nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură (ajustată la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului), Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, prevedeau că procurorii beneficiază de aceleași drepturi la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător.

Grigore Ciubuc a menționat că procurorii pensionați în conformitate cu prevederile Legii nr. 118 din 14 martie 2003, primeau pensiile conform prevederilor

Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Astfel reclamantul a specificat că atât Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, cât și cele anterioare (din 1992 și 2003) prevedeau aceleași garanții sociale pentru procurori și judecători, una din ele fiind acordarea pensiei, la o anumită vârstă - 50 ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

Reclamantul menționat că a beneficiat de dreptul la pensie pentru vechime în munca începând cu luna decembrie 2005. Astfel, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici, a decis că stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică.

Mai mult ca atât reclamantul a notat că, prin Hotărârea menționată, Curtea Constituțională a reținut că, dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor (...) au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importantă majoră pentru societate. Totodată, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilite printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate, nu poate fi suspendată prin act normativ adoptat ulterior.

Grigore Ciubuc a indicat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1, pct. 22 și art. II - V din Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Curtea Constituțională a statuat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

Concomitent reclamantul a specificat că Curtea Constituțională și-a menținut ferm concluziile sale expuse în Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați. Astfel, Curtea Constituțională a subliniat că Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 și la acel moment aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite și anume pensiilor aflate în plată, inclusiv al procurorilor.

Grigore Ciubuc a considerat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1285/17 din 13 iulie 2017, de a-i recalcula pensia, reieșind din mărimea salariului de funcție a procurorului în exercițiu, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi restrâns pe viitor.

Solicită reclamantul Grigore Ciubuc recunoașterea ca fiind ilegală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1285/17 din 13 iulie 2017, repunerea în dreptul lezat și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula și achita pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului - șef-adjunct de secție din cadrul Procuraturii Generale, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie.

Prin hotărârea din 8 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Grigore Ciubuc. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i achite lui Ciubuc Grigorie pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului șef-adjunct de secție din cadrul Procuraturii Generale în exercițiul funcției, cu recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului în funcție, începând cu 5 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 1 august 2016, potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 5 februarie 2016, în vigoare din 1 august 2016 (f.d. 53-62).

Prin decizia din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 8 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru

La 23 iunie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul oficiului poștal a depus recurs împotriva deciziei din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii cu privire la respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiate.

Recurentul Casa Națională de Asigurări Sociale, în motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Recurentul a menționat că conform art.73 din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în vigoare la 1 iulie 2011 prevede că procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998. Astfel, începând cu 1 iulie 2011 drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Astfel recurentul a notat că conținutul art. 46² din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiilor viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorului.

Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova a relatat că începând cu 1 iulie 2011 pensia procurorilor nu se recalculează, dar se indexează anual la 1 aprilie conform art.13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

La 10 august 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Grigore Ciubuc, informându-l că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 24 august 2018, Grigore Ciubuc a înaintat referință la cererea de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Casa Națională de Asigurări Sociale, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată în termen recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale la 23 iunie 2018 împotriva deciziei din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al acestei căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o

cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (a se vedea, de exemplu, *Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, ibidem, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, ibidem, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfer – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Casa Națională de Asigurări Sociale este formulată în baza art. 432 din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19

decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 24; *Beniamin Nersesyanyan*, *ibidem*, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurentul Casa Națională de Asigurări Sociale a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiat de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecătii nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Mariana Pitic